

Tudi jaz zmorem: projekt Erasmus+

I Can Do It Too: Erasmus+ Project

Sergeja Apat

Izvleček

V članku je opisan projekt Tudi jaz zmorem. Projekt je na Osnovni šoli Polje potekal v okviru programa Erasmus+. To je program Evropske unije, ki podpira izobraževanje, usposabljanje, mlade in šport v Evropi. Projekt je bil zasnovan na podlagi analize potreb naše šole. Ugotovili smo, da imajo učenci čedalje več težav pri pismenosti in usvajanju novih učnih vsebin. Pri tem smo jim želeli pomagati, zato smo se v iskanju rešitev oprli na dejavnosti, ki jih imajo učenci najraje – to je učenje prek igre. V članku je povzet potek projekta in aktivnosti, ki so pripomogle k boljši pismenosti in asimilaciji naših učencev v novo okolje.

UDK 028:37.011.22

Ključne besede:

pismenost, opismenjevanje, Erasmus+, učna uspešnost, dejavnosti, igra

Keywords:

literacy, literacy acquisition, Erasmus+, academic achievement, activities, play

Abstract

The article describes the project "I Can Do It Too" ("Tudi jaz zmorem"). The project was carried out at Polje Elementary School under the Erasmus+ programme. The latter is a European Union programme that supports education, training, youth and sport in Europe. The project was designed based on an analysis of our school's needs. We have determined that pupils are experiencing more and more problems with literacy and with acquiring new subject knowledge. We wanted to enhance their abilities in this area, so when we looked for solutions, we relied on activities that pupils like the most – that is, learning through play. The article sums up the course of the project and the activities that helped to improve literacy and better assimilate our pupils into their new environment.

UVOD

Na Osnovni šoli Polje se v zadnjih letih srečujemo s povečanim številom učencev, med katerimi jih veliko prihaja iz družin z nizkim socialno-ekonomskim statusom ali iz drugačnega jezikovnega okolja. Posledično se srečujemo s kulturnimi razlikami in zato smo na šoli iskali rešitve, kako te otroke čim bolj uspešno asimilirati v okolje in jim ponuditi aktivnosti, s katerimi se bodo lažje vključili med vrstnike in dosegali uspehe tako v šoli kot v življenju nasploh.

Učiteljice, ki smo o tem razmišljale, smo se odločile, da se vključimo v projekt Erasmus+. Zastavljeni cilji našega projekta so bili razvijanje bralne, matematične in računalniške pismenosti učencev in njihove jezikovne spretnosti. Cilj projekta, ki smo ga simbolično poimenovali "Tudi jaz zmorem", je bil poiskati nove načine, kako ustvariti spodbudno šolsko okolje za integracijo vseh učencev in kako učence s primanjkljaji izdatno podpreti pri razvijanju veščin bralne, matematične in danes vedno bolj pomembne računalniške pismenosti ter njihovih jezikovnih zmožnosti. Čeprav naši učenci prihajajo iz različnih kulturnih okolij, opažamo, da se premalo zavedajo, kakšno bogastvo prinaša raznolikost kultur. Strokovni delavci jim zato želimo tudi prek lastne izkušnje približati prednosti evropskega povezovanja in jih spodbuditi k odprtosti, strpnosti in deljenju izkušenj svojega kulturnega okolja z drugimi.

Znanstveniki ugotavljajo, da obstajajo med otroki iz različnih socialnih slojev razlike v jezikovnih značilnostih, ki vplivajo na njihovo bralno učinkovitost. B. Bernstein (1971) je poudaril, da se pojavljajo precejšnje razlike pri posameznih slojih, ki pomembno vplivajo na nadaljnji razvoj jezika ter branja in širše na šolsko uspešnost otroka (Pečjak, 1996).

V obdobju od 2018 do 2020 je bilo razvijanje bralne pismenosti tudi prioriteten cilj šole. Dejavnosti so bile oblikovane tako, da smo cilje dosegali po celotni vertikali osnovne šole in jih bomo tudi v prihodnje vključevali v letni delovni načrt šole.

Čeprav naši učenci prihajajo iz različnih kulturnih okolij, opažamo, da se premalo zavedajo, kakšno bogastvo prinaša raznolikost kultur. Strokovni delavci jim zato želimo tudi prek lastne izkušnje približati prednosti evropskega povezovanja in jih spodbuditi k odprtosti, strpnosti in deljenju izkušenj svojega kulturnega okolja z drugimi.

PISMENOST IN VRSTE PISMENOSTI

Pismenost je sposobnost branja in pisanja, opismenjevanje pa pomeni poučevati brati in pisati. Otrok, ki se normalno razvija, se v srednjem otroštvu nauči brati. Pismenost otrokom ne le odpre pot do knjig, pač pa je tudi okno v svet digitalne tehnologije. Zdaj lahko berejo spletne strani, besedila v aplikacijah in navodila za igro (Gold, 2015). Zato nam je bilo v okvir projekta smiselno in nujno vključiti tudi računalniško pismenost in s tem sodobno informacijsko-komunikacijsko tehnologijo (v nadaljevanju IKT).

Opismenjevanje je vedno zahtevnejše in ga spremlja vedno več težav. Učitelji uporabljamo različne tehnike in metode, ki nadgrajujejo in izboljšujejo bralno tehniko učencev, povečujejo njihovo besedišče in izboljšujejo razumevanje pri branju. Večina avtorjev poudarja naslednje dejavnike bralnega uspeha: percepcijske dejavnike, kognitivne dejavnike, motivacijo in interes ter socialno-kulturne dejavnike (Ropič, 1996).

Da bi bila pismenost vseh naših učencev hitrejša in učinkovitejša, smo se odločili, da jim ponudimo različne dejavnosti, prek katerih bodo usvajali različne oblike pismenosti. Največ dejavnosti je potekalo prek igre, saj je učenje prek igre otrokom najbolj spontan, naraven in učinkovit način dojetja.

Igre lahko spodbujajo številne vidike kognitivnega in socialnega razvoja, kot so: jezikovni razvoj, pismenost (zvok posameznih črk/glasov, povezovanje glasov in črk, učenje besed

Slika 1: Krepitev bralne pismenosti

Opismenjevanje je vedno zahtevnejše in ga spremlja vedno več težav. Učitelji uporabljamo različne tehnike in metode, ki nadgrajujejo in izboljšujejo bralno tehniko učencev, povečujejo njihovo besedišče in izboljšujejo razumevanje pri branju.

kot celot), pisanje, matematične sposobnosti in občutek za števila, osnovne informacije in virtualne "ekskurzije", vizualno-prostorske sposobnosti, reševanje problemskih nalog, finomotorične sposobnosti, odzivni čas, izvedbeno načrtovanje in organizacija, ustvarjalnost, izmenjavanje, bonton, vedenje na spletu (Gold, 2015).

MOBILNOSTI ZA UČITELJE

Da bi lahko našim učencem ponudili največ, smo učitelji poiskali izobraževanja v obliki strukturiranih tečajev širom Evrope, ki so ponujala tovrstno tematiko, ali pa smo se udeležili t. i. sledenja na delovnem mestu (angl. job shadowing), kjer smo z obiskom različnih osnovnih šol po Evropi pridobivali znanje in ideje pri dejanskem pouku in izmenjavi dobrih praks med učitelji. Učitelji smo tako pri različnih mobilnostih tekom projekta pridobili nove kompetence na področju opismenjevanja, vodenja razreda in težavnih učencev, različnih IKT-pristopov in oblik učenja. Številne pridobljene nove ideje smo uporabili v razredu in jih tudi delili s celotnim kolektivom, saj smo želeli primere dobrih praks razširiti na celotno vertikalo naše šole. Tako je celotna šola pridobila širok nabor različnih dejavnosti, s katerimi nadaljujemo še danes, ko smo projekt že zaključili. Pri tem vključujemo učence vseh starostnih obdobij, le metode in oblike dela se glede na starost razlikujejo. Mobilnosti so nam omogočile tudi razvoj evropske zavesti, nova poznanstva in izmenjavo dobrih praks, za kar smo bili res hvaležni. Lepo je vedeti, da nismo edini, ki se spopadamo s takimi težavami, in v

resnici smo ugotovili, da je naša težava pravzaprav precej pogost in aktualen evropski izziv.

AKTIVNOSTI ZA UČENCE

Nekaj aktivnosti, ki smo jih vpeljali v času trajanja projekta in katerim v večini sledimo še danes:

- testiranje učencev prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja z bralnimi testi in ocenjevalno shemo bralnih zmožnosti;
- delavnice Krepitev bralne pismenosti za učence, ki dosegajo podpovprečne rezultate na testiranju;
- program razvijanja predopismenjevalnih spretnosti s pomočjo senzomotorike in samoregulacije, v okviru katerega je bila izdana knjiga Vaje za spretnosti prste (zbirka vaj za zaznavanje in obvladovanje telesa) avtoric Bojane Krašovec, Nine Sovinc in Anje Bizjak;
- program pomoči za učence priseljence;
- bralne čajanke za učence;
- izdali smo šolski časopis na temo branja;
- v redni pouk smo uvedli nove didaktične pristope in metode, pridobljenje na mobilnostih;
- dodatna pomoč je potekala tudi v obliki različnih interesnih dejavnosti (npr. Igriva matematika);
- izvedene so bile delavnice v okviru dneva dejavnosti na temo IKT in varne rabe interneta;
- »Super sobote« – delavnice za učence s posebnimi potrebami, kjer skušamo znanje, pridobljeno pri pouku, udeležiti v resni-

Sliki 2 in 3: Učiteljice na mobilnosti na Islandiji med različnimi aktivnostmi

nem življenju. Kako se lahko lepše naučiš merskih enot kot tako, da spečeš piškote?;

- ♦ v letu 2018 in 2019 smo izvedli tridnevni tabor Tudi jaz zmorem za učno in socialno šibke učence, kjer so učenci v manjših skupinah na različnih delavnicah usvajali strategije učenja, razvijali svoje jezikovne spretnosti in krepili svojo samopodobo.

Slika 4: Super sobota

Slika 5: Vaje za spretnosti

Slika 6: Tabor Tudi jaz zmorem

Slika 7: Bralna čajanka

UČINEK AKTIVNOSTI

Učenci so deležni več ustrezne učne pomoči in spodbude za razvijanje prej omenjenih spretnosti. Posledično opazamo učni napredek pri učencih, ki so se udeleževali dejavnosti, ki smo jih uvedli v času projekta. Učenci, ki so bili v oddelkih, kjer so izvajali aktivnosti za razvoj predopismenjevalnih spretnosti, so bili po izvedbi vaj bolj umirjeni, sproščeni in dovzetni za nadaljnje delo pri pouku. Lažje so sledili navodilom in poteku dela, napredovali so v različnih grobo- in finomotoričnih spretnostih, okrepili so trajanje svoje pozornosti, natančnosti in vztrajnosti. Zmanjšale so se njihove vedenjske težave, okrepili pa sta se njihova samopodoba in samokontrola telesa. Med vrstniki je bilo manj konfliktnih situacij, povečala se je njihova motivacija za delo, hkrati pa se je izboljšala tudi celotna razredna klima. Udeleženci taborov Tudi jaz zmorem so spoznali večji nabor učnih strategij, s katerimi so si pomagali pri pridobivanju znanja in okrepili svojo samopodobo. Z delom v skupinah so razvili socialne veščine in občutek za druge. Z bralnimi testi smo lažje prepoznali učence, ki potrebujejo učno pomoč pri razvijanju bralne spretnosti, ter jim z vključitvijo v delavnice

Krepitev bralne pismenosti omogočili dodatno pomoč in možnost doseganja učnih standardov. Za učence s posebnimi potrebami so bile organizirane Super sobote, kjer so na različnih delavnicah razvijali socialne veščine, krepili svojo samopodobo in strategije učenja učenja ter krepili zavest o pomembnosti znanja, ki ga pridobijo v šoli, v vsakdanjem življenju. Z dnevi dejavnosti na temo IKT in varne rabe interneta so učenci razvijali svoje računalniške spretnosti in pridobili samostojnost, potrebno za delo na daljavo. Nove metode dela in uporaba idej, pridobljenih na mobilnostih pri rednih urah pouka, so popestrile ure in vsaj malo izboljšale motivacijo učencev za šolsko delo. Bralne čajanke in interesne dejavnosti pa so učencem, ki so si želeli nadgraditi znanje, omogočile poglobljeno delo in doseganje višjih standardov. Dokaz za to so digitalne knjige, ki so jih v okviru projekta Erasmus+ napisali petošolci za mednarodni natečaj Book Creator. Knjiga Lili's dreams ene izmed petošolk je v konkurenci več kot 100 prispelih avtorskih del iz 22 držav prišla v finalni izbor 25 najboljših knjig.

IZZIVI

Med projektom smo se seveda srečevali tudi z različnimi izzivi. Razglašena epidemija je bila naš največji izziv, saj nam je v večji meri preprečila aktivnejše vključevanje staršev in lokalnega okolja v naš projekt. Kljub vsemu smo želeli deliti primere dobrih praks, zato smo v

okviru šolske spletne strani pisali tudi blog, kjer smo objavljali vse bistvene dogodke in aktivnosti, ki smo jih realizirali z učenci. Blog je za podrobnejši opis dejavnosti in več fotografij na spletni strani šole še vedno dosegljiv: <http://www.ospolje.si/erasmus>. Tam so opisane tudi mobilnosti in izobraževanja, ki so se jih udeležili učitelji.

Izziv pa še vedno predstavljajo tisti učenci, ki pomoči ne sprejmejo in se ne želijo udeležiti dodatnih aktivnosti. Vendar si z večkratnim vabilom in vztrajnostjo marsikdo premisli in pride na dejavnosti.

SKLEP

Strinjam se z W. Glasserjem, ki v svoji knjigi Vsak učenec je lahko uspešen pravi, da je izziv, da bi izboljšali branje, vsekakor vredno sprejeti, vendar bo zahteval nekaj časa. Če hočemo postopek pospešiti s pritiskom, naredimo samo škodo. Ko pomagata otrokom spoznavati veselje do branja, s tem bojujete bitko za njihovo izobraženo življenje. Ničesar boljšega ne morete delati s svojim časom, kot da berete otroku knjigo (Glasser, 2001).

Najpomembnejši učinek, ki je viden v organizaciji, je uvedba sistematičnega dela pri razvijanju bralne, matematične in računalniške pismenosti. Na šoli smo zadovoljni, ker smo uvedli številne nove aktivnosti za učence, ki pripomorejo k razvoju njihovih spretnosti, boljšemu počutju in krepitvi samopodobe.

Viri in literatura

- Pečjak, S. (1996). *Kako do boljšega branja*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Ropič, M. (1996). *Podaljšano opismenjevanje*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

- Glasser, W. (2001). *Vsak učenec je lahko uspešen*. Radovljica: Mca.
- Gold, J. (2015). *Vzgoja v digitalni dobi*. Radovljica: Didakta.

SERGEJA APAT, profesorica razrednega pouka, zaposlena na Osnovni šoli Polje
Naslov: Osnovna šola Polje, Zaloška cesta 189, 1260 Ljubljana Polje
E-naslov: sergeja.apat@ospolje.si